

แนวทางในการพัฒนาตราสารทางการเงินโดยอาศัยปัจจัยทางกฎหมาย
(ศึกษา ที.ซี.ดี. เป็นตัวอย่าง)

นางสาว กัญญา ทิระเศรษฐเสมา

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-464-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018198

i 14835289

THE DIRECTION IN DEVELOPING FINANCIAL INSTRUMENTS:
LEGAL APPROACH (STUDY CASE: T.C.D.)

Miss Kanya Tirsretsema

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-464-4

กันยา ตีรเศรษฐเสมา: แนวทางในการพัฒนาตราสารทางการเงินโดยอาศัย
ปัจจัยทางกฎหมาย (ศึกษา ที.ซี.ดี.เป็นตัวอย่าง) (The Direction in
Developing Financial Instruments : Legal Approach (Study
Case : TCD) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ อ.ที่ปรึกษาร่วม :
อ.ประภัสร์ ศรีสัตยากุล, 177 หน้า. ISBN 974-581-464-4

การทำวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสำคัญของตลาดเงิน
รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาในการพัฒนาตลาดเงินโดยเฉพาะปัญหาทางด้านการขาดตราสารทาง
การเงินที่มีความหลากหลายและมีลักษณะที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุน
โดยศึกษาและวิเคราะห์ถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงิน (ซึ่งในขณะที่ทำวิจัยยัง
ไม่มีการบัญญัติกฎหมายใหม่) ว่ามีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องอย่างไรหรือไม่ในการพัฒนาตรา
สารทางการเงินอันมีผลต่อการพัฒนาตลาดเงินไทย และศึกษาและวิเคราะห์ถึงลักษณะและ
ผลทางกฎหมายของบัตรเงินฝากเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมี
การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับตราสารทางการเงินเพื่อให้สนองต่อการพัฒนาตลาดเงิน
พร้อมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางให้บทบัญญัติทางกฎหมายเป็นส่วนช่วยพัฒนา
ตลาดเงิน

ผลของการวิจัยพบว่า ตลาดเงินมีความสำคัญในการเสริมสร้างความก้าวหน้าใน
ทางเศรษฐกิจ แต่ตลาดเงินไทยยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควรเนื่องจากการขาดตราสารทาง
การเงินที่มีความหลากหลายและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมอันได้แก่ความเปลี่ยนมือได้ของ
ตราสาร ซึ่งสาเหตุหนึ่งคือข้อจำกัดทางกฎหมายโดยเฉพาะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
ที่จำกัดให้ตราสารที่เปลี่ยนมือได้มีอยู่ประเภทเดียวเท่านั้น คือตั๋วเงิน และพระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 รวมทั้งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ
หลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 จำกัดอำนาจในการออกตราสารทาง
การเงิน เพื่อทำการระดมทุนจากประชาชนของนิติบุคคลอื่น ๆ นอกจากสถาบันการเงิน
ดังกล่าว และพบว่าสถานะทางกฎหมายรองรับบัตรเงินฝากยังไม่มีในขณะที่ศึกษาอยู่นี้ ว่า
เป็นตราสารที่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้อันจะทำให้ผู้รับโอนที่สุจริตได้รับความคุ้มครอง ซึ่ง
ส่งผลให้การโอนสิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝากเกิดความไม่สะดวก ผู้รับโอนสิทธิไม่เกิด
ความมั่นใจในการโอนดังเช่นตั๋วเงิน อีกทั้งยังพบว่าควรมีบทกฎหมายให้อำนาจแก่นิติบุคคล
นอกจากสถาบันการเงิน เพื่อทำการระดมทุนจากประชาชนได้เองและควรมีบทบัญญัติกำหนด
ให้ตราสารทางการเงินเหล่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งบัตรเงินฝากให้มีความเปลี่ยนมือได้
เช่นเดียวกับตั๋วเงิน

ภาควิชา นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา 2534.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C070402 : MAJOR LAWS

KEY WORD : DEVELOPING/FINANCIAL INSTRUMENTS/LEGAL APPROACH/TCD

KANYA TIRSRETSEMA : THE DIRECTION IN DEVELOPING FINANCIAL INSTRUMENTS
: LEGAL APPROACH (STUDY CASE : TCD). THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.

PAITON KONGSOMBOON : CO-ADVISOR : PRAPAT SRISATAYAKUL, Ed.D. 177 pp.
ISBN 974-581-464-4

This thesis is conducted with an aim to study and analyze the importance of money market in Thailand. Problems concerning the development of such market, particularly those in the area of financial instruments are realized. Cases on Certificate of Deposits have been cited to point out the inefficiency of the existing laws of financial instruments. With a view that Thailand still lack financial instruments that can be well and appropriately applied as a tool to attract capital investment, it is suggested that there is a need for Thailand to improve laws concerning financial instruments in order to catch up with the real situation of money market. The study has proposed few measures for such legal development.

According to the findings, the money market has a strong tie with the economic development. However, the Thai money market is not so developed as it should be due to the lack of appropriate negotiable financial instruments. One reason that causes such problem is the restriction of laws, particularly Commercial and Civil Law. Referring to such Law, there are merely 3 types of negotiable instruments 1) Bill of Exchange 2) Promisory Note 3) Check. The Commercial Bank Act, B.E. 2505 and Act on The Undertaking of Financial Business, Securities Business and Credit Foncier Business, B.E. 2522 have restricted the issuance of financial instruments; only institutions mentioned in such Acts have authority to issue the instruments. Further, it is interesting to find that there is no Thai law stating that the Certificate of Deposit is a type of negotiable instrument.

The abovementioned problems are considered as serious bottlenecks that have caused some on certainty to the users of such instrument which finally leads to the reluctance to use it. As to the legal restriction of the issuance of the instrument, it is proposed that there is a need to relax such restrictions; other private institutions should be able to issue their own instruments in order to recruit domestic capital investment. It is additionally proposed that such instruments, particularly the Certificate of Deposit should be legally accepted as negotiable instruments.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2534.....

ลายมือชื่อนิสิต.....กันหา อธิราชกุล.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ ศจ.ไพศาล กุมาลย์วิสัย และรศ.ประสิทธิ์ โสวิไลกุล ผศ.ธัชชัย ศุภผลศิริและ รศ.พิเศษ เสตเสถียร ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการให้กับผู้เขียนและ ได้ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ประภัสร์ ศรีสัตยากุลที่ได้ให้คำแนะนำทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องบัตรเงินฝาก ซึ่งทำให้ผู้เขียนสามารถนำมาใช้ศึกษาและวิเคราะห์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ได้ด้วย ดี

แต่อย่างไรก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีไม่ได้หาก ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความรู้ในด้านกฎหมาย ตัวเงิน และรวมไปถึงข้อมูลต่าง ๆ จากตำรากฎหมายไทยและต่างประเทศอัน หาค่ามิได้จาก รศ.ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ อีกทั้งท่านยังได้สละเวลาที่มีค่าของท่าน รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนต้องกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์เป็นอย่างสูง

อนึ่งผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณธนาคารกสิกรไทยจำกัด ที่ได้ให้ทุนผู้เขียน ในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ต้องขอขอบพระคุณรุ่นพี่และเพื่อน ๆ ที่ได้ช่วยเหลือ ในการจัดหาข้อมูลที่สำคัญรวมทั้งได้ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ดี บุคคลสำคัญที่ผู้เขียนจะละเลยไปเสียมิได้ก็คือบิดา-มารดา ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนทางด้านเงินทุนและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้เขียน จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา และต้องขอขอบคุณน้อง ๆ และคุณยายที่ได้ให้กำลังใจ ผู้เขียนเสมอมา

กันยา ตีรเศรษฐเสมอ

	การโอนสิทธิเรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้	74
ส่วนที่ 2	อำนาจของสถาบันการเงินและบริษัทจำกัดที่จะออก ตราสารทางการเงินได้	77
	2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของสถาบันการเงิน	77
	2.2 ขอบอำนาจของสถาบันการเงินที่ทำธุรกิจได้	78
	2.3 อำนาจของบริษัทจำกัดที่จะออกตราสาร ทางการเงินได้	84
3	สถานะของบัตรเงินฝาก (Certificate of Deposit) ตามกฎหมายไทยปัจจุบัน	
	1. บัตรเงินฝากในสหรัฐอเมริกา	86
	1.1 ที่มา	86
	1.2 ลักษณะของตราสารบัตรเงินฝากที่เปลี่ยนมือได้หรือ NCD	88
	1.3 ประเภทของ NCD	89
	1 Domestic CDs	89
	2 Eurodollar CDs	89
	3 Yankee CDs	90
	4 Thrift Institution CDs	90
	2. บัตรเงินฝากในประเทศไทย	93
	2.1 ความเป็นมาของบัตรเงินฝากในประเทศไทย	93
	2.2 ลักษณะของบัตรเงินฝากในประเทศไทย	94
	2.3 นิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาในบัตรเงินฝาก	95
	1 ในด้านสิทธิและหน้าที่ของธนาคารผู้รับฝาก	96
	(1) หน้าที่ของธนาคาร	96
	(2) สิทธิของธนาคาร	97
	2 ในด้านสิทธิและหน้าที่ของผู้ฝากเงิน	97
	2.4 การโอนสิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝาก	97
	2.5 ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝาก	102

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทนำ	ง
บทที่	

1	ความต้องการในการพัฒนาตลาดเงินในประเทศไทย	
1.	ความสำคัญของการออมและการลงทุน	2
2.	ที่มา การใช้ และการโอนเงินออม	3
3.	โครงสร้างของตลาดการเงิน	5
4.	ความแตกต่างระหว่างตลาดเงินและตลาดทุน	8
5.	ความสัมพันธ์ระหว่างตลาดเงินและตลาดทุน	12
6.	โครงสร้างของตลาดเงินในประเทศไทย	15
6.1	ความหมายของตลาดเงิน	15
6.2	บทบาทของตลาดเงินในระบบเศรษฐกิจ	20
6.2.1	บทบาทในการระดมเงินออมจากภาคเอกชน...	20
6.2.2	บทบาทในการอำนวยความสะดวกแก่ภาคเอกชน....	23
6.3	ตลาดเงินในประเทศไทย	27
6.3.1	ตลาดให้กู้ยืมปกติของธนาคารแห่งประเทศไทย..	28
6.3.2	ตลาดตั๋วเงินคลัง	28
6.3.3	ตลาดซื้อคืนพันธบัตรรัฐบาล	31
6.3.4	ตลาดกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงิน	33
6.3.5	ตลาดตราสารพาณิชย์	35
6.4	บทบาทของตลาดเงินต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ	36
7.	ความสำคัญของตลาดเงิน	38

8.	ปัจจัยที่มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาตลาดเงิน ในประเทศไทย	39
8.1	ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์	39
8.2	ปัจจัยทางกฎหมาย	44
2	กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ซึ่งเกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงิน ในประเทศไทย	
ส่วนที่ 1	กฎหมายในส่วนที่ว่าด้วยเรื่องของตราสารทางการเงิน.....	46
1.1	ลักษณะของ "ตราสารทางการเงินที่เปลี่ยนมือได้" ..	47
1.2	การออกตราสารทางการเงินในปัจจุบัน.....	59
1.2.1	ตราสารทางการเงินที่ออกเพื่อชำระหนี้ ในตลาดเงินของไทย	60
1	ตั๋วแลกเงิน	60
1.1	เช็คโน้ต	60
1.2	เชสโน้ต	60
1.3	ตราสารบริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ..	61
1.4	ตั๋วแลกเงินของบริษัทไทยออยล์ จำกัด	61
1.4.1	ตั๋วแลกเงินไทยออยล์ ที่ขายลดโดยธนาคาร กรุงเทพ	61
1.4.2	ตั๋วแลกเงินที่เป็น Discounted Note Facility ของ ไทยออยล์	61
1.5	Drafts	62

2	ตั๋วสัญญาใช้เงิน	62
3	เช็ค	62
1.2.2	ตราสารทางการเงินที่ออกเพื่อก่อนนี้ ในตลาดเงินไทย	62
	ก. เพื่อระดมเงินฝาก	62
	ข. เพื่อระดมเงินทุน	62
1.3	หลักกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง และผลของการโอนสิทธิเรียกร้อง	66
1	การโอนแบบ Transference	66
2	การโอนแบบ Assignment	67
3	การโอนแบบ Negotiability	67
	ก. องค์ประกอบด้านตัวสิทธิเรียกร้อง	68
	ข. องค์ประกอบทางด้านผู้รับโอน	68
1.4	พิจารณาการโอนสิทธิเรียกร้องและผลของ การโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์	71
1	วิธีการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระ แก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง	72
2	วิธีการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้อง ชำระตามเขาสั่ง	72
1	ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระ แก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง	73
2	ผลของการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้อง ชำระตามเขาสั่ง	73
1.5	พิจารณาหลักกฎหมายในเรื่องวิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง และผลของการโอนสิทธิในหนี้อันพึงต้องชำระตาม เขาสั่งและวิธีการโอนสิทธิเรียกร้องและผลของ	

บทที่	หน้า
3. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาบัตรเงินฝาก ในประเทศไทยในปัจจุบันเมื่อพิจารณาในผลทางกฎหมาย	104
4 แนวทางทางกฎหมายเพื่อพัฒนาบัตรเงินฝาก	
1. แนวทางในการพัฒนาบัตรเงินฝาก	120
2. แนวทางในการพัฒนาตราสารทางการเงินชนิดเปลี่ยนมือได้ . . .	131
5 สรุปและเสนอแนะ	
1. บทสรุป	146
2. ส่วนเสนอแนะ	155
บรรณานุกรม	159
ภาคผนวก	167
ประวัติผู้เขียน	177